

УДК 725 – 056.24

Сигида Г. А.¹, Борисенко Є. Д.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БАД-533 НУ «Запорізька політехніка»

БЕЗБАР'ЄРНА АРХІТЕКТУРА – МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ КОЖНОГО

Багато років безбар'єрність переважно асоціювалася лише з подоланням фізичних перешкод – облаштуванням пандусів і підіймачів. Насправді ж це поняття ширше і стосується, без перебільшення, кожного. Безбар'єрність – це забезпечення рівних прав та можливостей для всіх людей, зокрема й тих, хто відчуває на собі тиск та обмеження, стигматизацію, дискримінацію тощо. Безбар'єрне середовище створює такі умови життя, в яких жодна людина незалежно від своєї статі, віку, фізичних можливостей чи стану здоров'я – не виявляється позбавленою багатьох можливостей для життя, розвитку, освіти, роботи та взагалі – для щастя. Безбар'єрність включає в себе багато понять, але сьогодні головною метою є принципи універсальної архітектури та дизайну. Безбар'єрна архітектура покликана враховувати інтереси тих людей, які потребують специфічних умов, які відчувають труднощі при самообслуговуванні й пересуванні. Вона покликана зробити доступним середовище проживання для всіх без винятку, створити умови для нормального й безперешкодного пересування маломобільних груп населення.

Універсальний дизайн – це основа для розроблення проектування навколишнього середовища, громадських будинків і споруд, транспортних засобів загального користування, речей, технологій, будь-яких інформаційних видань чи способу подавання інформації та комунікацій таким чином, щоб ними могли користуватися найширші верстви населення, незважаючи на їх можливі функціональні обмеження. Основні принципи універсального дизайну такі:

- 1) рівноправне використання;
- 2) гнучкість у користуванні;
- 3) просте та зручне використання;
- 4) сприйняття інформації;
- 5) припустимість помилок;
- 6) низький рівень фізичних зусиль;
- 7) наявність необхідного розміру і простору при підході, під'їзді та різноманітних маніпуляціях, незважаючи на фізичні розміри, стан та ступінь мобільності користувача.

У США та європейських країнах широко використовують принципи універсального дизайну. Один із найбільш завантажених аеропортів світу Хартсфілд-Джексон (Атланта, США) вирішив облаштувати спеціальний простір для дітей-аутистів. Басейн з кульками, тактильна панель і водяні колони впливають заспокійливо на особливих пасажирів і роблять поїздки легшою. Музей Енді Уорхола (Піттсбург, США) запропонував своїм сліпим відвідувачам аудіогід. У листопаді 2016 року тут запустили докладний аудіогід, який направляє незрячих гостей по експозиції завдяки дотикам і звукам. Крім того, у музеї з'явилися тактильні репродукції деяких картин, що також полегшує знайомство з мистецтвом.

Концепція універсального дизайну втілена в Лондоні, Парижі, Кембриджі, Амстердамі, Берліні та багатьох інших містах Європи. Лідерство серед найбільш інклюзивних міст Європи належить, зокрема, Лондону, Роттердаму, Берліну. Автором концепції є американський архітектор та дизайнер Роналд Мейс. Він був прикутий до інвалідного візка через пережитий у дитинстві поліомієліт. Після закінчення Школи дизайну Університету Північної Кароліни Мейс став поборником створення житлових та громадських просторів, які були б зручними у використанні, незалежно від віку, статі та стану здоров'я людини, саме він розробив 7 основних принципів універсального дизайну.

В Україні ініціативу Олени Зеленської про поширення й втілення безбар'єрності підтримали. Було створено кілька корисних та актуальних проєктів. Так виник Альбом безбар'єрних рішень. Альбом стане в пригоді архітекторам, проєктувальникам, будівельникам, замовникам, держслужбовцям, активістам та всім тим, хто опікується рівнем якості реалізації просторів. Усього представлено 4 розділи із рекомендаціями для громадських просторів та будівель.

Прикладом безбар'єрного проєкту в Україні, а саме в нашому регіоні, можна вважати «Велику реставрацію» Музейного комплексу на острові Хортиці. До початку робіт простір не мав жодної взаємодії з навколишнім середовищем, він був дисфункціональним, не комфортним та не дуже привабливим для відвідувачів. Відсутній будь-який

благоустрій, до вершини пагорба вели лише стихійні стежки, якими далеко не кожен зміг піднятися, і, тим більше, безпечно спуститися. Наразі Курган Єдності вже оновлено, із занедбаного та небезпечного для пересування місця пагорб перетворився на простір, в якому люди хочуть та можуть з насолодою проводити час. Створено цікавий та комфортний досвід підймання на пагорб та облаштовано центральний музейний майданчик, який став відправною точкою для прогулянкових маршрутів.

Розвиток безбар'єрних можливостей, у свою чергу, породжує інклюзивний туризм, який, за прогнозами експертів, можна назвати сектором ринку, що швидко розвивається. Також варто нагадати, що інклюзія стосується не тільки туризму, а й побуту (пандуси, спеціальні ліфти, відсутність бруківки, дерев'яні доріжки на пляжах). В Україні таке теж можна вже зустріти, але, на жаль, ми ще поступаємось у цьому багатьом країнам Європи.